

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

LRZ.410.001.06.2018

P/18/001

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/18/001 – Wykonanie budżetu państwa w 2017 r.
Jednostka kontrolowana	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Przemyśle (dalej Ośrodek), 37-700 Przemyśl ul. Leszczyńskiego 3.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Tomasz Baran, Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Przemyśle, od 01.05.2011 r. (dowód: akta kontroli str. 1-3)
Podstawa prawna	art. 2 ust. 2 ustawy o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli – Delegatura w Rzeszowie
Kontroler	Wilhelm Dmytrów, Główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/17/2018, z dnia 08.01.2018. (dowód: akta kontroli str. 4-5)

II. Cel i zakres kontroli

Celem kontroli było dokonanie oceny wykorzystania w 2017 r. przez Ośrodek dotacji, otrzymanych z budżetu państwa, na realizację zadań z zakresu wsparcia rodzin w ramach Programu 500+² oraz świadczeń z funduszu alimentacyjnego³, pod względem legalności, rzetelności i gospodarności.

Ocenie podlegały w szczególności:

- a) prawidłowość wykorzystania dotacji i ich rozliczenia;
- b) terminowość i rzetelność sprawozdań dotyczących ww. dotacji;
- c) prawidłowość prowadzonych postępowań wobec dłużników alimentacyjnych oraz działań windykacyjnych w zakresie należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń w ramach Programu Rodzina 500 +

Podstawą sformułowania oceny wymienionych wyżej obszarów były w szczególności następujące działania kontrolne:

- analiza wykonania planu finansowego Ośrodka planu w zakresie wydatkowania środków ww. dotacji, pod kątem zgodności z przeznaczeniem oraz terminowości wypłacania świadczeń,
- badanie wniosków o przedmiotowe świadczenia, w zakresie spełnienia wymogów formalnych oraz rzetelności ich analizowania przez Ośrodek, pod względem kryteriów określonych w ustawach i rozporządzeniach wykonawczych,

¹ Ustawa z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz.U. z roku 2017, poz. 524 j.t.).

² W trybie ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U. z roku 2017, poz. 1851 ze zm.).

³ W trybie ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. z roku 2017, poz. 489 ze zm.).

- badanie prawidłowości rozliczenia obu dotacji, w tym dokonania zwrotu stosownych kwot dotacji gminie, w przypadku niewykorzystania środków z dotacji,
- analiza prawidłowości i rzetelności sporządzania sprawozdań z realizacji zadań przewidzianych w obydwu ustawach.

Szerszy opis działań kontrolnych przedstawiono w części V. Wyniki kontroli

III. Charakterystyka kontrolowanej części/jednostki

Ośrodek jest samodzielną jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, działającą jako wyodrębniona jednostka budżetowa Gminy Miejskiej Przemyśl. Ośrodek realizuje zadania należące do zadań własnych i zleconych gminy i powiatu, określonych ustawami oraz zadania przyjęte do realizacji na podstawie zawartych porozumień z organami administracji rządowej lub jednostkami samorządu terytorialnego, w zakresie m.in. pomocy osobom uprawnionym do alimentów oraz do świadczeń wychowawczych.

IV. Ocena

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie⁴ działalność Ośrodka w zakresie wykorzystania dotacji otrzymanych z budżetu państwa, na realizację zadań dotyczących wsparcia rodzin w ramach Programu *Rodzina 500+* oraz świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

W toku opisanych powyżej działań kontrolnych we wszystkich obszarach wymienionych przy opisie celu i zakresu kontroli nie wykryto nieprawidłowości.

V. Wyniki kontroli

1. Dane ogólne

W roku 2017 Ośrodek otrzymał łącznie 21 dotacji celowych, na kwotę 70.950 tys. zł, w tym;

- 1.739 tys. zł, źródłem finansowania były środki Unii Europejskiej,
- 163,5 tys. zł, stanowiło współfinansowanie krajowe z budżetu państwa, oraz
- 69.047,5 tys. zł, źródłem finansowania były środki pochodzące z budżetu państwa.

W ramach „środków pochodzących z budżetu państwa”, Ośrodek otrzymał dotacje celowe na wypłatę świadczeń:

- wychowawczych w ramach Programu *Rodzina 500+*, w kwocie 33.988,3 tys. zł (rozdział 85501 § 2060) i
- rodzinnych, rodzicielskich, funduszu alimentacyjnego i ubezpieczenia społecznego za osoby pobierające świadczenie pielęgnacyjne, w kwocie 25.520 tys. zł (rozdział 85502 § 2010)

(dowód: akta kontroli str. 6-56, 102)

⁴ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2017 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej ani dla negatywnej stosuje się ocenę opisową.

2. Prawidłowość wykorzystania i rozliczenia dotacji.

2.1. Określenie potrzeb środków z dotacji na wypłatę świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz świadczeń wychowawczych w ramach Programu Rodzina 500+

Opis stanu
faktycznego

Na zadania z zakresu administracji rządowej związane z wypłatą świadczeń z funduszu alimentacyjnego i wsparcia rodzin w ramach Programu Rodzina 500+, Wojewoda Podkarpacki (dalej Wojewoda) określała kwoty dotacji na podstawie składanych jej w każdym miesiącu – przez Dyrektora Ośrodka, lub Zastępcę Dyrektora Ośrodka – zapotrzebowań na środki finansowe. Pani Jadwiga Lis – Zastępca Dyrektora Ośrodka do spraw świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych, podała m.in., że miesięczne szacowanie tych środków oparte było na analizie *wstępnych list wypłat wygenerowanych przez system do obsługi świadczeń Sygnity, przyjęcia nowych wniosków oraz ustalenia rezerwy co do ewentualnych podwyżek alimentów jak i przekazania do wypłaty decyzji wydanych przez Marszałka Województwa*, oraz że zapotrzebowania środków na wypłatę świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz świadczeń wychowawczych, dokonywane były w formie elektronicznej do 25 każdego miesiąca.

(dowód: akta kontroli str. 57-102)

W Ośrodku nie było ustalonego harmonogramu, na podstawie którego byłyby dokonywane zapotrzebowania środków na wypłatę świadczeń z funduszu alimentacyjnego i świadczeń wychowawczych.

Środki na wypłatę tych świadczeń przekazywane były przez Podkarpacki Urząd Wojewódzki w Rzeszowie (dalej PUW), za pośrednictwem Urzędu Miejskiego w Przemyśle (dalej Urzędu), w wysokościach zgodnych z zapotrzebowaniami (nie wystąpił przypadek otrzymania dotacji celowej w kwocie niższej od kwoty zapotrzebowanej).

W trakcie roku budżetowego, po dokonaniu weryfikacji potrzeb, sporządzane były dokumenty, określające przewidywane wykonanie wydatków na realizację ww. zadań, na podstawie których Wojewoda dokonywała zmian w wysokościach przyznanych dotacji na wypłatę świadczeń z funduszu alimentacyjnego i świadczeń wychowawczych.

Po każdej dokonanej zmianie w wysokościach przyznanych dotacji, Prezydent Miasta Przemyśla (Prezydent) w formie zarządzeń dokonywał odpowiednich zmian w planie finansowym Ośrodka.

(dowód: akta kontroli str. 10-56, 100-101, 103-174)

W roku 2017 Ośrodek otrzymał dotacje celowe z budżetu państwa m.in.: w dziale 855 – Rodzina, rozdziale 85501 świadczenia wychowawcze, w kwocie 33.988.272 zł, oraz w rozdziale 85502 – świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego, w kwocie 25.869.986 zł.

Ośrodek jeden raz - w dniu 11.12.2017 r. - wystąpił do Wojewody o zwiększenie planu o kwotę 548.223 zł, „na realizację ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci”, co było spowodowane m.in. zwiększonym wpływem decyzji oraz wniosków do rozpatrzenia, przekazanych z Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Rzeszowie (ROPS)⁵. Wojewoda decyzją z dnia 15.12.2017 r., zwiększyła m.in. dla Urzędu, plan wydatków z budżetu państwa, o kwotę 548.223 zł,

⁵ Wojewódzka samorządowa jednostka organizacyjna, działająca w formie jednostki budżetowej, której celem działania jest realizacja zadań Samorządu Województwa Podkarpackiego w zakresie pomocy społecznej.

a Prezydent zarządzeniem z dnia 21.12.2017 r., dokonał zmian wielkości dochodów i wydatków w budżecie Miasta na rok 2017.

W trakcie roku, w Ośrodku nie wystąpiła sytuacja braku środków na wypłatę świadczeń wychowawczych i funduszu alimentacyjnego i Ośrodek nie monitował do Urzędu o przyspieszenie przekazywania środków – wpływały one na rachunek Ośrodka w sposób umożliwiający pełną realizację zadań i terminową wypłatę świadczeń).

(dowód: akta kontroli str. 10-56, 97-98, 135-136, 160-161, 175)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

Kontrolą objęto m.in. miesięczne zapotrzebowania oraz inne dokumenty (w tym zlecane do sporządzenia przez Wojewodę), w których Ośrodek szacował (określał) wysokości środków finansowych, niezbędnych na wypłatę świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz świadczeń wychowawczych w ramach Programu Rodzina 500+. W wyniku ich analizy ustalono, że Ośrodek określał wysokości środków w zakresie obydwu dotacji, w terminach i kwotach umożliwiających realizację zadań wynikających z ustawy *o pomocy osobom uprawnionym do alimentów* oraz z ustawy *o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci*.

2.2. Wykorzystanie przez Ośrodek dotacji otrzymanej z budżetu państwa, na realizację zadań dotyczących świadczeń wychowawczych z funduszu alimentacyjnego.

Opis stanu
faktycznego

Kwota świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego wynosiła:

- a) w roku 2016 – 3.330.517 zł, a rozliczone koszty obsługi wyniosły 683.444,46 zł, co stanowiło 3% otrzymanej dotacji⁶,
- b) w roku 2017 – 3.100.967 zł, a rozliczone koszty obsługi wyniosły 708.168,99 zł, co stanowiło 3% otrzymanej dotacji⁷.

Procentowo, wartość wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego w roku 2017, w stosunku do wartości tych świadczeń w roku 2016, wyniosła 93,1%. Spadek wielkości świadczeń spowodowany był zmniejszeniem się liczby osób ubiegających się o przyznanie świadczeń z funduszu alimentacyjnego: w roku 2016 wypłacono 8.719 świadczeń, a w roku 2017 - 7.855 świadczeń.

Łączna kwota zwróconej do PUW dotacji na finansowanie świadczeń z funduszu alimentacyjnego, wyniosła 368.964,12 zł.

(dowód: akta kontroli str. 38-40, 176-255, 450-459)

⁶ Wartość otrzymanej dotacji z budżetu państwa, w 2016 r., wyniosła 24.391.313 zł.

⁷ Wartość otrzymanej dotacji z budżetu państwa, w 2017 r., wyniosła 25.519.986 zł.

W wyniku analizy dokumentów źródłowych odnoszących się do 15 wniosków o świadczenie z funduszu alimentacyjnego i zakończonych wydaniem decyzji pozytywnej, stwierdzono m.in., że:

- wnioski spełniały wymogi formalne⁸, oraz zawierały określone informacje⁹,
- do wniosków były dołączone wymagane zaświadczenia i oświadczenia, oraz kopie innych dokumentów, niezbędnych do ustalenia prawa do świadczenia alimentacyjnego,
- wnioski były rzetelnie analizowane pod względem kryteriów określonych w ustawie i rozporządzeniach,
- wszyscy świadczeniobiorcy, którzy złożyli wnioski o wypłatę świadczeń, otrzymali decyzję,
- kwoty wypłaty świadczeń były zgodne z kwotami na decyzjach.

W wyniku analizy powyższych 15 postępowań stwierdzono, że w każdym przypadku dotacja została wykorzystana zgodnie z przeznaczeniem (zadanie zostało w pełni i w terminie zrealizowane) i terminowo rozliczona.

Nie stwierdzono przypadku, w którym dotacja udzielona z budżetu państwa, zostałaby pobrana nienależnie lub w nadmiernej wysokości.

Ponadto stwierdzono, że w 15 powyższych sprawach wszczętych na wniosek o przyznanie świadczenia z funduszu alimentacyjnego, działania wobec dłużników alimentacyjnych prowadzone były w sposób określony w cyt. ustawie o *pomocy osobom uprawnionym do alimentów*, poza niżej wymienionymi wyjątkami:

- w 11 sprawach, Ośrodek nie zawiadomił prokuratora o podejrzeniu popełnienia przestępstwa tzw. niealimentacji¹⁰ przez dłużnika alimentacyjnego, oraz
- w jednej sprawie, zawiadomienie prokuratora o podejrzeniu popełnienia przestępstwa przez dłużnika alimentacyjnego, nastąpiło z naruszeniem nakazu „niezwłocznego” podjęcia czynności.

Ustalono, że w odniesieniu do ogółu wniosków (tj. 531) o ustalenie prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego, złożonych w 2017 r., w 12 przypadkach wydano decyzje odmowne, z czego w 11 przypadkach z powodu przekroczenia kryterium dochodowego. Liczba decyzji odmownych w stosunku do ogólnej liczby wniosków, stanowiła 2,3%.

Wartość zbadanej próby dotacji (30.050 zł) w stosunku do wartości otrzymanej dotacji (25.520.000 zł), stanowiła 0,12%.

(dowód: akta kontroli str. 256-295, 817-820)

Stan należności z tytułu funduszu alimentacyjnego, łącznie z odsetkami, na dzień 31.12.2016 r. wynosił 30.712.363,85 zł, a na dzień 31.12.2017r. – 34.444.740,15 zł (wzrost o 12,1%). W należnościach tych, odsetki na koniec 2016 r. wynosiły 8.137.440,26 zł, a na koniec 2017 r. - 9.368.124,78 zł.

W roku 2017 wysokość odzyskanych należności od dłużników alimentacyjnych, wynosiła łącznie 818.907,08 zł, w tym:

- należność główna w kwocie 424.717,60 zł (wzrost do roku 2016 o 57,2 %), oraz
- odsetki w kwocie 394.189,48 zł (wzrost do roku 2016 o 9,7 %).

⁸ w tym, odpowiadały wzorowi wniosku o ustalenie prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego, określonego w załączniku 1 do rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 08 grudnia 2015 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania, sposobu ustalania dochodu oraz wzoru wniosku, zaświadczeń i oświadczeń o ustalenie prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego (Dz. U. z 2015 r., poz. 2229), pozostającego w mocy do 31.07.2017 r..

⁹ wymagane rozporządzeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27.07.2017 w sprawie sposobu i trybu postępowania, sposobu ustalania dochodu oraz zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach w sprawach o ustalenie prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego (Dz. U. 1467), obowiązującym od dnia 01.08.2017 r.

¹⁰ tj. przestępstwa określonego w art. 209 ustawy z dnia 06.06.1997 r. *Kodeks karny* (Dz.U. z roku 2017, poz. 2204 ze zm.)

Odzyskane w 2017 r. należności stanowiły 26,4% wartości wypłaconych w tym roku świadczeń z tego funduszu (3.100.967 zł).

(dowód: akta kontroli str. 296-370)

W wyniku analizy dokumentów źródłowych dotyczących 5 postępowań prowadzonych w Ośrodku w 2017 r., w stosunku do dłużników alimentacyjnych (wobec których Ośrodek w 3 przypadkach był jednocześnie organem właściwym wierzyciela i organem właściwym dłużnika, a w 2 przypadkach wyłącznie organem właściwym wierzyciela) stwierdzono, że Ośrodek bez zbędnej zwłoki podejmował wobec nich działania określone w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Ustalono, że Ośrodek jako organ właściwy wierzyciela, przekazywał do pięciu Biur Informacji Gospodarczych, informacje gospodarcze o zobowiązaniach dłużników alimentacyjnych, w przypadkach powstania zaległości za okres dłuższy niż 6 miesięcy.

Łączna wartość zbadanych 5 zobowiązań dłużników alimentacyjnych, z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego, wyniosła 198.819,89 zł, co stanowiło 0,6 % stanu należności, na dzień 31.12.2017 r.

(dowód: akta kontroli str. 261-276, 371-429, 808-816)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W 11 sprawach, wszczętych na wniosek o przyznanie świadczenia z funduszu alimentacyjnego, Ośrodek nie zawiadomił prokuratora o podejrzeniu popełnienia przestępstwa przez dłużnika alimentacyjnego.

2. W 1 sprawie, wszczętej na wniosek o przyznanie świadczenia z funduszu alimentacyjnego, Ośrodek zawiadomił prokuratora o podejrzeniu popełnienia przestępstwa przez dłużnika alimentacyjnego, w terminie 116 dni po zrzeczeniu się strony prawa do odwołania od decyzji administracyjnej, czym naruszył nakaz „niezwłocznego” podjęcia czynności.

Zaniechania powyższe stanowiły naruszenie przepisu art. 304 § 2 ustawy z dnia 06.06.1997 r. *Kodeks postępowania karnego*¹¹, regulującego m.in., że instytucje samorządowe, które w związku ze swą działalnością dowiedziały się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, są obowiązane niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub Policję. Pozostaje to w związku z przepisami art. 209 § 1, § 1a i § 2 ustawy z dnia 06.06.1997 r. *Kodeks karny*¹², w świetle których uchylanie się od wykonania obowiązku alimentacyjnego, określonego co do wysokości orzeczeniem sądowym, stanowi przestępstwo ścigane z urzędu.

Odnosząc się do przyczyn wystąpienia przypadków niezawiadamiania prokuratora o podejrzeniu popełnienia przestępstwa przez dłużnika alimentacyjnego oraz naruszenia nakazu „niezwłocznego” podjęcia czynności, pani Jadwiga Lis – Zastępca Dyrektora Ośrodka do spraw świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych, podała m.in., że w ww. artykułach nie został wskazany termin zawity do dokonania danej czynności, a ustawodawca wskazując, że zawiadomienie winno być dokonane niezwłocznie, nie zdefiniował tego terminu. Dlatego też Ośrodek sukcesywnie przekazuje ww. zawiadomienia, *zwracając szczególną uwagę na postanowienie SN*

¹¹ Dz.U. z roku 2017, poz. 1940, ze zm.

¹² Dz.U. z roku 2017, poz. 2204 ze zm.

– Izba Karna, z dnia 29.10.2015 r. (II KK 288/15), dotyczące czasu popełnienia przestępstw niealimentacji z uwzględnieniem chwili przedawnienia.

(dowód: akta kontroli str. 261-276, 430-434)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zakresie przyznawania i wypłacania świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

Szczegółowych ustaleń dokonano na próbie kontrolnej 15 wniosków o świadczenie z funduszu alimentacyjnego, złożonych w Ośrodku w roku 2017 i zakończonych wydaniem decyzji pozytywnej (spośród 531 wniosków złożonych w roku 2017). Ustalenia kontroli wykazały, że Ośrodek prawidłowo przyznawał i wypłacał świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Na powyższą ocenę nie miały wpływu stwierdzone nieprawidłowości (w 12 przypadkach na 15 badanych), odnoszące się wyłącznie do prowadzonych działań wobec dłużników alimentacyjnych.

2.3. Wykorzystanie przez Ośrodek dotacji otrzymanej z budżetu państwa, na realizację zadań dotyczących świadczeń wychowawczych w ramach Programu Rodzina 500+.

Opis stanu faktycznego

Kwota wypłaconych świadczeń wychowawczych wynosiła:

a) w roku 2016 – 24.629.304 zł, rozliczone koszty obsługi wyniosły 502.005,50¹³ zł, co stanowiło 2% otrzymanej dotacji,

b) w roku 2017 – 33.478.344,38 zł, a rozliczone koszty obsługi 508.426,50¹⁴ zł, co stanowiło 1,5% otrzymanej dotacji.

Procentowo, wartość wypłaconych świadczeń wychowawczych w roku 2017, w stosunku do wartości tych świadczeń w roku 2016, wyniosła 135,9%. Wzrost wydatków na świadczenia wychowawcze w 2017 r. wiąże się z faktem, że Program „Rodzina 500+” realizowany był w roku 2016 przez okres od kwietnia do grudnia (tj. przez 9 miesięcy), a w roku 2017 jego realizacja trwała przez cały rok. W roku 2017 Ośrodek wypłacił 67.271 świadczeń wychowawczych, a w roku 2016 – 49.394 takie świadczenia.

Kwota dotacji na finansowanie świadczeń wychowawczych, zwrócona w dniu 29.12.2017 r. do PUW, wyniosła 1.501,12 zł (otrzymana dotacja: 33.988.272 zł, zrealizowane wydatki 33.986.770,88 zł).

(dowód: akta kontroli str. 10-56, 184-220, 435-460)

W wyniku analizy dokumentów źródłowych, dotyczących 40 wniosków o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego w ramach Programu Rodzina 500+, zakończonych wydaniem decyzji pozytywnej, stwierdzono m.in., że:

- wnioski spełniały wymogi formalne¹⁵ oraz zawierały określone informacje¹⁶,

¹³ Wartość przyznanej (otrzymanej) dotacji z budżetu państwa w 2016 r. wynosiła 25.131.942 zł, z czego wyliczone 2% kosztów obsługi zadania, w założonej „wersji maximum” wynoszą 502.638 zł.

¹⁴ Wartość przyznanej dotacji z budżetu państwa w 2017 r. wynosiła 33.988.272 zł, z czego wyliczone 1,5% kosztów obsługi zadania, w założonej „wersji maximum” wynoszą 509.824 zł.

¹⁵ w tym odpowiadały wzorowi wniosku o ustalenie prawa do świadczenia z funduszu wychowawczego, określonego w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18.02.2016 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o świadczenie wychowawcze (Dz. U. 214), pozostającego w mocy do 31.07.2017 r.

- do wniosków dołączono wymagane zaświadczenia i oświadczenia, oraz kopie innych dokumentów, niezbędnych do ustalenia prawa do świadczenia,
- wnioski były rzetelnie analizowane pod względem kryteriów określonych w ustawie *o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci* i aktach wykonawczych,
- postępowania o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego, prowadzone były w sposób określony w powyższej ustawie i aktach wykonawczych,
- wszyscy świadczeniobiorcy, którzy złożyli wnioski o wypłatę świadczeń, otrzymali decyzję,
- kwoty wypłaty świadczeń były zgodne z kwotami na decyzjach.

W wyniku analizy powyższych 40 postępowań, wszczętych na wniosek o przyznanie świadczenia wychowawczego stwierdzono, że w każdym przypadku dotacja udzielona z budżetu państwa, została wykorzystana zgodnie z przeznaczeniem (zadanie zostało w pełni i terminowo zrealizowane).

Nie stwierdzono przypadku, w którym dotacja udzielona z budżetu państwa, zostałaby pobrana nienależnie lub w nadmiernej wysokości.

Nie wystąpił przypadek, w którym świadczenie wychowawcze, byłoby realizowane w formie rzeczowej, czy w postaci opłacania usług.

Ustalono, że w odniesieniu do ogółu wniosków o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego (tj. 8.776), wydano 85 decyzji odmownych, z czego Prezydent – 70 decyzji i Marszałek Województwa Podkarpackiego – 15. Główną przyczyną decyzji odmownych, wydanych przez Prezydenta, było (w 63 przypadkach) przekroczenie kryterium dochodowego.

Liczba decyzji odmownych w stosunku do ogólnej liczby wniosków, stanowi około 1%.

Wartość zbadanej próby dotacji (162.171,20 zł) w stosunku do wartości otrzymanej dotacji (33.988.300 zł), stanowiła 0,48%.

(dowód: akta kontroli str. 461-557, 821-824)

Na koniec poszczególnych kwartałów 2017 r. stan należności pozostałych do zapłaty z tytułu nienależnie pobranych świadczeń wychowawczych w ramach Programu 500+ wynosił: na dzień 31.03.2017 r. - 3.880,29 zł + 156,78 zł odsetki; na dzień 30.06.2017 r. - 8.887,41 zł + 333,90 odsetki, na 30.09.2017 r. - 21.921,64 zł + 703,38 zł odsetki i na koniec 2017 r. – 59.237,35 zł + 1.965,36 zł odsetki.

Ustalono, że do dnia 31.12.2017 r., w Ośrodku wydano 63 decyzje (w roku 2016 – 7 decyzji i w roku 2017 – 56 decyzji)¹⁷ dotyczące nienależnie pobranych świadczeń wychowawczych w ramach Programu Rodzina 500+, których łączna kwota wyniosła 118.000 zł. Główną przyczyną wydania tych decyzji było – w 59 przypadkach - przekroczenie kryterium dochodowego.

Spośród 56 decyzji wydanych w 2017 r.: w 33 sprawach - zwrot dokonywany jest z potrąceń bieżąco wypłacanych świadczeń, w 10 sprawach - świadczeniobiorcy dokonali wcześniejszej zapłaty nienależnie pobranego świadczenia, oraz w 13 sprawach – wydano decyzje żądające zwrotu (w tym, w 8 przypadkach nienależne świadczenia zostały spłacone w całości, w 2 przypadkach spłaty dokonywane są w formie potrąceń i w 3 przypadkach zostały rozłożone na raty).

¹⁶ wskazane w rozporządzeniu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27.07.2017 w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o przyznanie świadczenia wychowawczego oraz zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach w sprawach o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego (Dz. U. 1465), obowiązującego od dnia 01.08.2017 r.,

¹⁷ Poza tymi decyzjami, Ośrodek otrzymał 4 decyzje o nienależnie pobranych świadczeniach wychowawczych z ROPS, na łączną kwotę 3.500 zł, adresowane do świadczeniobiorców, którym świadczenia wychowawcze przyznał decyzjami Marszałek Województwa Podkarpackiego.

W Ośrodku nie wystąpił przypadek wszczęcia postępowania egzekucyjnego, z tytułu nienależnie pobranych świadczeń wychowawczych w ramach Programu Rodzina 500+.

(dowód: akta kontroli str. 558-595, 597)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

3. Sprawozdawczość

Opis stanu
faktycznego

Otrzymane dotacje celowe na zadania z zakresu wsparcia rodzin w ramach Programu Rodzina 500+ oraz świadczeń z funduszu alimentacyjnego zostały w Ośrodku prawidłowo księgowane. Kwoty planowych dotacji wykazane w sprawozdaniu Rb-50¹⁸, zgodne były z kwotami w ewidencji księgowej. Kwartalne sprawozdania Rb-50 były przekazywane w wyznaczonych terminach (do 10 dnia po upływie I, II i III kwartału, a za IV kwartał do 31 stycznia roku następnego).

Kwartalne sprawozdania z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, sporządzano z wykorzystaniem systemów teleinformatycznych na formularzu dostępnym w Centralnej Aplikacji Statystycznej (CAS). Sprawozdania te przekazywane były wojewodzie drogą elektroniczną, za pomocą Systemu CAS, w terminie do 15 dnia miesiąca następującego po upływie każdego kwartału.

Miesięczne sprawozdania rzeczowo-finansowe z wykonywania zadań z zakresu świadczeń wychowawczych, sporządzano z wykorzystaniem systemów teleinformatycznych na formularzu dostępnym w CAS. Sprawozdania przekazywane były drogą elektroniczną za pomocą Systemu CAS, w terminie umożliwiającym przekazanie wojewodzie¹⁹.

Pani Jadwiga Lis w wyjaśnieniu podała m.in., że Ośrodek dokonuje analizy efektów z realizacji zadań z zakresu wsparcia rodzin w ramach Programu Rodzina 500+ oraz świadczeń z funduszu alimentacyjnego, w zakresie wymaganych przepisami prawa sprawozdań oraz planu budżetowego. Ośrodek nie prowadzi analiz sprawozdań, ponieważ nie wynika to z przepisów prawa.

W Ośrodku miała miejsce jedna kontrola problemowa z zakresu realizacji świadczeń wychowawczych, przeprowadzona w dniach 18-20.12.2017 r. przez Wojewodę, która w wystąpieniu pokontrolnym z dnia 05.02.2018 r., podała m.in. „z uwagi, iż w zakresie objętym kontrolą nie stwierdzono jakichkolwiek nieprawidłowości, ani uchybień, pracę jednostki oceniam pozytywnie”.

(dowód: akta kontroli: 10-56, 181-183, 204-220, 238-255, 444-449, 596, 598-807)

¹⁸ O dotacjach/wydatkach związanych z wykonywaniem zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego ustawami

¹⁹ Sprawozdania za miesiące od stycznia do lipca i od września do grudnia, przekazywane były w terminie do 7 dnia miesiąca następującego po upływie każdego miesiąca. Wyjątek stanowi sprawozdanie za miesiąc sierpień, przekazane do wojewody 13.09.2017 r., co pracownik odpowiedzialny wyjaśnił m.in., że podczas przesyłania w/w sprawozdania pojawił się błąd systemu i sprawozdanie nie zostało przekazane, czego nie zauważyłam. Sprawozdanie zostało przekazane niezwłocznie po otrzymaniu informacji o tym fakcie od pracownika Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie.

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

Ocena cząstkowa

W kontroli stwierdzono, że Ośrodek prawidłowo i z zachowaniem terminu sporządzał kwartalne sprawozdania Rb-50, oraz sprawozdania z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów oraz w ustawie o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. Kwoty w nich wykazane były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej.

VI. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli²⁰, wnosi o:

1. Zapewnienie niezwłocznego zawiadomienia prokuratora o podejrzeniu popełnienia przestępstwa przez dłużnika alimentacyjnego, w bieżących i zaległych sprawach o przyznanie świadczenia z funduszu alimentacyjnego.

VII. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Rzeszowie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Rzeszów, dnia marca 2018 r.

Kontroler
Wilhelm Dmytrów
Główny specjalista kontroli państw.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie

Dyrektor
Wiesław Motyka

.....
Podpis

.....
Podpis

²⁰ Dz. U. z 2017 r. poz. 524

